

TARA NOASTRA
FOLIA POPORALĂ A
„ASOCIAȚIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COCA.

MD

CUPRINSUL:

Pag.

Biblioteci populare	231
P. Vancu: De ce e Românul sărac?	234
I. Pop Reteganul: Tata Pamfil	236
Nutrețul artificial	238
Ioan Georgescu: Lupta împotriva beției în Norvegia	241
Chipurile noastre	243
Știri	243

Înștiințare.

Rugăm pe toți câți au binevoit să primească această foaie să grăbească cu trimiterea plății de abonament.
Administrația foii „ȚARA NOASTRĂ“.

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mâni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspândească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămânal și o vor primi cetitorii Dumineca.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cei în atingere apropiată cu țărăimea — preoții și învățătorii — sânt rugați a trimite acestei reviste articole și știri cari sânt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebi primim bucuros articole cu povește economice, precum — și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sânt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

ȚARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.“

Abonamentul:		REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația: Sibliu (Nagyszeben) Str. morii, 6.
Pe un an	4 cor.		
Pe o jumătate de an	2 „		
Pe trei luni	1 „		
Pentru România	6 Lei		

BIBLIOTECI POPORALE.

Să învățăm dela alții.

Dintre popoarele cu cari noi sântem în atingere apropiată Sașii ne pot împrumută cele mai bune îndemnuri pentru o înaintare culturală. Acest neam ajutat în cursul vremilor de privilegiile unor legi prietenoase, a știut să se înzestreze cu cele mai de căpetenie însușiri ale popoarelor luminate. În vremea îndelungată cât au dus traiul ușor al unei domnii care își avea rădăcinile în munca nerăsplătită a iobagilor fără cuvânt, Sașii au așezat pe temeiuri trainice înaintarea lor. Acest popor ocrotit de școală, s'a știut povățui pe sine, a știut săvârși o minunată împărțire a muncii între ai săi și i-a ridicat la cea mai înaltă treaptă de bunăstare. A zidit cetăți și a cuprins toate meșteșugurile cari pot îmbogăți, iar satelor în cari și-a făcut sălaș le-a dat cea mai bună orânduire.

Negreșit, că această înaintare s'a croit numai după munca îndelungată a multor rânduri de oameni, dar această muncă a putut spori, căci a fost ajutată și spriginită de poava unor cărturari de seamă. Cartea i-a ridicat pe Sași la treapta lor de astăzi.

De curând ne-am smuls și noi din besna zilelor de robie, am ajuns la un trai care se poate face mai bun prin vrednicia noastră. Rândurile dese ale neamului nostru s'au închegat în oștiri puternice și s'au întărit mai mult. În cincizeci de ani de viață mai slobodă am putut încunjură ca un lanț puternic cetățile stăpânilor de odinioară și am făcut cuceriri însemnate. Orașele în

cari domniã tihna domoalã a unui neam netulburat de nici o primejdie au început sã se înviioreze cu încetul de oameni noi. Am rãsãrit pe ici pe colo muncind muncã grea și îndãrãtnicã, cheltuind putere înzecitã, jertfind tãria mare a brațelor descãtușate. În suatele de ani cât am zãbovit în întunecime s'a adunat în sufletul nostru un neasemãnat prisos de vlagã a cãrei deslãnțuire a cutropit tot ce i-a cãzut în cale. În timp scurt am pãșit repede înainte. Am cucerit în drumul nostru orașe și sate. Ne-am ridicat așezãminte. Ne-am rãnduit gospodãrii. Am prins rãdãcini puternice în satele fãrã numãr ale dãinuirii de veacuri a Sașilor.

Acum dupã aceastã pripitã pãșire repede, e potrivit sã ne oprim câte-odatã și sã privim în jurul nostru. Sã vedem cari sãnt lipsurile noastre și cari sãnt temeliile pe cari va trebui sã clãdim ca aceastã înaintare sã câștige chezãșiile unei trãinicii.

Negreșit, cã numai o temeinicã creștere culturalã ne poate da mijloacele unei întãriri statornice. Noi avem putere, avem dragoste de muncã, avem vãnjoșie care supune cele mai mari greutateți, avem sãnãtate sufleteascã, avem spriginul în numãrul și întinderea noastrã. Avem toate însușirile cari pot duce la liman un popor.

Aceste însușiri trebuie sã le trecem însã prin botezul de înțelepciune al unei creșteri culturale.

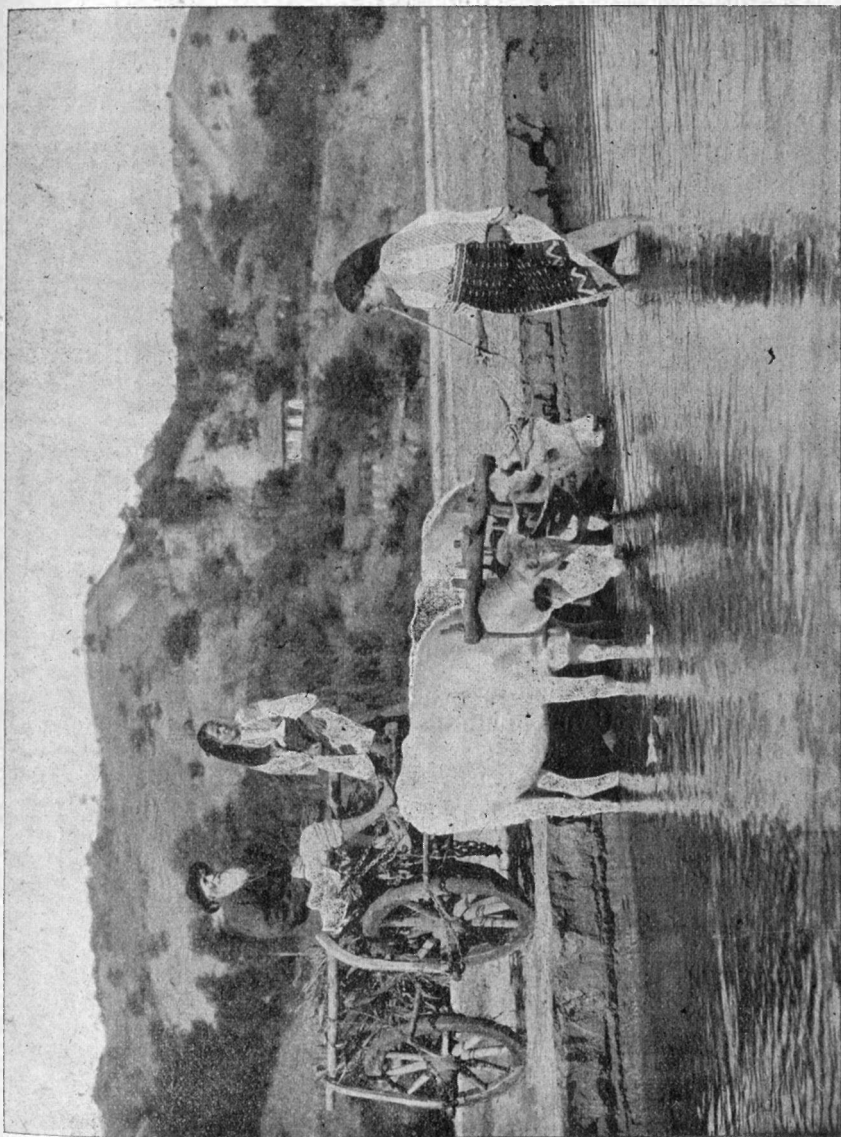
Numai în acest chip vom puteã ușurã mijloacele de trai și mijloacele de câștig și ne vom puteã fãuri o armã care va supune împotrivirea acelorã cari țin și astãzi în frãu vigoarea noastrã prin pricepere și-o mai înaltã pãtrundere a slovei.

Sã învățãm deci dela Sași.

Acești oameni bine așezați, bine orãnduiți se țin astãzi numai prin puterea școalei lor. *Cartea* le mai dã putere. Sãnt puțini, sãnt mai greoi în fãptura lor, mai puțin sprinteni în avãnturile minții. Dar ei pot umpleã orice gol prin povața școalei. *Cartea* le dã cunoștința slãbiciunii lor și le lãmurește cãile pe cari se poate ajunge la biruințã ușoarã. Tot ce nu le-a dat firea, le dã *cartea*. Și e mare puterea cãrții.

Sã urmãm și noi pilda lor.

În fiecare sat săsesc *școala* e un așezământ privit cu cinste și cu sfințenie. Preotul e un lămuritor cu-minte al poporenilor săi. Învățătorul e un muncitor pri-

În drum spre muncă.

ceput al meseriei sale. Și unul și altul nu rămân numai pe lângă porunca șlujbei lor ci folosesc orice prilej,

pentru a sta de vorbă și a îndemna poporul, care-i răsplătește cu o cinste necunoscută la noi.

În fiecare sat s'a întemeiat și-o bibliotecă poporală din vremuri de demult. De-aici împrumută cărți fiecare sătean, după îndrumările preotului și învățătorului și cetește. Și acest sătean știe care are să biruiască greutățile limbei nemțești pe care nu s'a obicinuit s'o vorbească învață și merge înainte.

Să învățăm dela ei. Să facem începutul barem. În această privință *Asociațiunea* dă mână de ajutor. În orice sat în care se fac cel puțin *patru membri ajutători măcar* (cu câte 2 coroane la an) *primește gratuit din partea Asociațiunii cărți pentru întemeierea unei biblioteci poporale.*

E datoria preoților și învățătorilor noștri cari trăiesc la sate să se folosească de acest prilej. În orice sat de-al nostru, fie oricât de sărac, se găsesc patru oameni cari pot da câte două coroane pe an.

Numai umblând pe aceste cărări vom putea uni țaria noastră de veacuri cu taina mare a unui botez cultural. G.

DE CE E ROMANUL SĂRAC?

Această întrebare ne-o putem pune pentru toți Românii de peste toate locurile și, fără păcat se poate pune întrebarea de sus, nu numai plugarului ci și altor clase din societatea română.

Cine a străbătut ținuturile românești de mai multe ori și a cunoscut oameni după stare, apoi abună seamă că la izbit neplăcut ceiace a văzut când a mers a douaoră pe unde fusesse înainte. Când a fost întâiu, a văzut, case frumoase, (holde) pământuri bine lucrate, vii frumos grijite și — curți cu hambare pline de bogăție, pe lângă acestea stăpânii moșiei oameni voioși și îndestulați — iar când a mers a douaoră nimica din acestea. Stăpânul moșiei rămăsese la nimica.

Oare care să fie pricina? Cine poate să spună pricina și să afle leacul? Apoi aceasta nu e numai într'un loc, ci peste tot ținutul unde locuiește picior de român. — „*Ardeleanul*” fost iobag de sute de ani, e asemenea cu *Mărmățianul* și *Chioreanul* liber, cu *Grănișterul* deprins cu regula, cu „*colonistul ungurean*” crescut în năcazuri mai puțin și cu „*Bănățeanul*” rămas acasă iar după fuga Turcilor scăpat de orice amar. Toți parecă sânt frați dela o mamă — așa se potrivesc. Și, e bine că se potrivesc, dar de s'ar potrivi la lucruri bune numai, și nu la lucruri rele. — Căci lucruri rele sânt acelea, când omul azi e mulțămît și îndestulat iar peste un an-doi e sărac și cu năcazuri de moarte.

Plugarul ori săteanul român încă lucră ca și alții — din alt neam — dar tot nu poate ține pas cu aceștia. Oare pentru ce? Care poate fi pricina că la străini din neam în neam familiile se țin bine, până când la noi la Români aceasta abia se pomenește?

Dacă bine vom face socoteală, dacă bine vom judeca neamurile cu cari trăim laolaltă vom afla deosebirea dintre ei și noi, vom afla care e pedeca că noi am rămas îndărăpt.

Pedeca cea mai mare care ne-a oprit și ne oprește e: *invățătura*, de care noi nu toți ne apropiem cu plăcere, căci nu știu cum ne temem de ea. Până când alte neamuri trimit copilul la școală și îl sfătuesc cum are să trăiască, noi ocolim școala, iar de sfătuirii nu ne batem capul ci lăsăm toate în voia întâmplării.

Copiii noștri ajungând oameni mari — vor face cum au văzut că facem noi, ba și mai rău, că neavând croită calea pe care să mergă în viață, vor trece tot orbecând, vor face lucrurile tot de-a întorsul. — Să fi lucrat părinții nu știu cât și să fi avut spor la lucru de tot mare, dacă nu au dat fiilor lor *invățătura* și înțelepciune ca să trăiască cumpătat, apoi toată viața lor e în zadar. Și ce nefericire e aceia, când un părinte toată viața a trăit și a agonisit pentru copii, iar aceștia ajungând bărbați — copii la minte (cum se zice), toată agoniseala o aruncă în vânt!

La acestea toate care poate să fie pricina?

Dacă ne vom sili să aflăm, foarte ușor vom afla, că la acestea toate părinții sânt cauza, că nu dau copiilor *invățătura*, nu-i sfătuesc încă din vârsta fragedă cum să se cumpănească în viață și, neștiindu-se cumpăni, apoi sărăcia îl așteaptă pe bietul român cu brațele deschise.

Iată deci pentru ce e Românul sărac!

N'are invățătura nici cumpăneală destulă.

Un bărbat străin — om învățat de altcum — care a trăit mult printre Români și îi cunoaște bine a zis: că e bine că Românul n'are *invățătura*, că dacă ar avea, apoi el (Românul) ar fi cel dintâi între neamuri, că mai deștept și mai isteț să-i cauți părचे și abia îi afli, iar când îți lucră un lucru apoi acela e făcut. — Frumoasă laudă! Din ea putem afla însă și aceia, că alte neamuri ar voi ca noi să fim tot nepricepuți și fără *invățătura* ca să fim îndărăpt și să ne poată stăpâni ușor, — că numai pe cel — prost — îl poți stăpâni ca pe bou.

Frați de un sânge și cu un dor! Nu ar fi timpul să ne trezim — să pășim cu lumea — să nu mai rădă *vecinii* de noi? Nu ar fi bine să scuturăm sărăcia din spatele noastre să nu fim pildă rea înaintea străinilor? Cred, că e timpul ca să lăsăm să pătrundă în casele și la vetrele noastre cât de multă *invățătura*, iar pe lângă aceasta și *puțină cumpăneală*, — că apoi gândindu-ne bine să putem spune și arăta, atâta mi-a rămas moștenire și atâta am câștigat eu.

Cine vrea să înțeleagă să facă! Ce bine ar fi, dacă toți ar face așa!!

P. Vancu.

TATA PAMFIL.

Din povestirile rămase după *Ioan Pop Reteganul*.

„Preamărit fiă Domnul pentru toate câte mi-a făcut mie!“ Așa zice părintele Pamfil seara și dimineața; când adoarme cu aceste cuvinte închide ochii spre a se pune la răpaus după munca zilnică; când deschide ochii, aceste cuvinte ies mai întâiu peste cuvioasele lui buze.

Și poate părintele Pamfil preamări pe Domnul, că cu mână tare și cu braț înalt l'a scos la fericirea în care se află; cu mână tare l'a scos din toate neajunsurile, cu cari este scris a se luptă în această viață câte un ales al lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu, pe celce vrea să-l înalte, îl zmereste, îl cearcă, îl ispitește, și dacă Sfinția Sa vede, că alesul lui printre toate ispitele, nu se dă răului, nu desnădăjduște, nu se desparte de căile Lui, apoi toate suferințele i-le întoarce spre bine.

Și mult avu părintele Pamfil să îndure timp de treizeci de ani, ba mai mult: timp de-o viață de om; dar acum, cătră sfârșitul vieții, mâna cea puternică a lui Dumnezeu l'a scos la ade-vărată fericire, la care poate râvni un om cucernic în această lume.

Istoria lui fiind plină de învățătură, o pun pe hârtie să o cetească toți, ceice se înđoiesc în atotputernicia lui Dumnezeu și să învețe a lucra cu încredere în Acela, care conduce soartea omului dela leagăn până la mormânt. Părintele Pamfil e fiu de țăran iobag. Desrobirea țăranului l'a aflat ca băiat de 15 ani. Dar desrobirea se făcu cu lupte înverșunate, apoi:

Când lupta-i pentru casă
Și neamul tău ș'averi,
De foc, de fier, nu-ți pasă,
Te lupti, de-ai ști că pieri.

Și tatăl lui Pamfil căzu pe câmpul de luptă pentru desrobire, și Pamfil rămase, ca cel mai mare din șease frați, cu mamăsa și cu un moșneag, tatăl tatălui său. Bucuria pentru desrobirea țăranului din jugul domnesc fū mare, dar jalea familiilor, cari pierduseră în luptă pe cei mai scumpi ai lor, eră și mai mare. Ce ne folosește desrobirea dacă am pierdut stălpul casei ziceau ele?

Dar așa fū scris; nici o dobândă fără jertfe nu se poate. Dreaptă-i zisa poetului:

Călătorule cetește,
Slova zilelor de eri;
Vai, cu jertfe se croește
Viitorul unei țări!

Viitorul Românilui eră croit, dar jertfele aduse pentru acel viitor erau mari.

După încetarea revoluțiunii și punerea iobagilor în rând cu alți oameni liberi, isbucni în foștii iobagi dorul de învățătură, acel dor sfânt, care-l ținură înădușit domnii de pământ vre-o patru veacuri și mai bine. După ce-și deslănțuiră Românii lanțurile robiei, ce-i ținuse patru veacuri legați de glie, se ivi în ei

dorul să iese și din ceață, și din noapte, își daseră cu tot de-adinsul copii pe la școale să se lumineze, că vedeau ei, că prostia îi tot așa de rea ca și orbia. Intre cei dintâiu copii de Român, ce se hotărâră să meargă la școli, fû și Pamfil. Inzadar zicea biata măsă: da tu ce-i ști face la școli? ai tu cap de carte? tu nu ști nici o slovă? Apoi acolo trebuie cheltuială, cine să o poarte? Cine să-ți care merinde, că vezi tu, că n'ai tată? — Toate erau în zadar. el știă numai una: Eu merg la școală. Și când fû colo după Sântă Măria mică, își umplu o desagă de merinde și în una puse schimburi, își luă desagi de-a umăr, băta în mână și hai la școală. Două zile trebui să meargă până ajunsese în locul cu școala, c'atunci, la început erau școalele rari; alt copil de vârsta lui s'ar fi întors dela jumătate calea, că uite ce i se întâmplă:

Când dă să treacă peste un riu, vede un biet jidov chinându-și un cal slab ce trăgea o cărucioară cu zdrențe, ca să intre în riu. Dar calul nu voia nici decât. Atunci Pamfil se desbracă iute, își pune hainele și desagi pe cărucioara jidanului și intră în apă, ducând calul de căpăstru. Jidanul îi promise pentru aceasta facere de bine, că-l va duce în căruță, drag Doamne, cale de un ceas, până unde li-se despart drumurile, și-i va arăta calea cea mai oablă până în locul cu școlile. Cum ducea Pamfil calul dinainte și se uită tot în apă, să nu calce cumva într'o șteolnă, el nu avu timp să se mai uite și la averea lui de pe căruță. Jidanul, fiind învăluit cu calul, pe care tot mereu îl imblăția, încă n'avu timp să se uite pe căruță după lucrurile lui Pamfil.

Destul că, pe când fură dincolo de râu, lucrurile lui Pamfil lipsiau din căruță, iar el eră gol după toată forma. Un alt băiat de vârsta lui ar fi rupt în plâns, el însă nu. Ca fulger de repede plecă pe țărmurele râului la vale și zări pe apă ici o cămașă, dincolo pălăria, mai la o parte sumanul, și le tot scoate pe țărmure, iar jidanul i-le adună lângă căruță și i-le puneă să se sbicească. Mai cu greu își află desagi cu merindea, că aceia se opriseră într'o rădăcină la marginea de dincolo a râului. I-i scoase și pe aceia, scoase din ei ce biată aveă, dar acum ce se facă? Hainele, nu-i vorbă, se uscaseră, dar merindea? Cu deosebire pânea și brânza nu se putură folosi. Acum pleacă tu la școală fără merinde! Alt copil de vârsta lui s'ar fi înturnat îndărăpt bocindu-se. Dar el nu! Merse tot înainte până se apropiă de Năsăud, că acolo plecase. Pe câmpul Năsăudului se întâlni cu un domn, ce eșise la primbare. Și domnul, prietinos, îl întrebă, unde merge și ce-i cu el de-i tot ud, că în aceea zi nu plouase. Iar el îi spuse din fir în păr toată întâmplarea. Și domnului i-se făcu milă de pățania lui și-i zise: Mă, băiete, ai fi tu harnic să grijești de-o vacă și să o mulgi dimineța și seara? Iar Pamfil îi spuse că știe rândul vitelor, că doară cu de aceea a crescut; se ținea mare, drag Doamne! că ce știe el. Și așa îl duse domnul acela cu el acasă și-i arată, ce să facă și cum să facă. Și din minuta aceea, Pamfil rămase servitor la domnul acela, care eră un căpitan penzionat. Dimineța se sculă des de

dimineată, grijă și curăția vaca, o nutriă, o adăpă, o mulgea și apoi căpăta și el o fălie de pâne și un păhar de lapte, apoi mergea la școală. După o săptămână trimise vorbă mamei sale prin un om ce dusesese și el un copil la școală și care-i adusesese și lui ceva merinde, că adecă mamăsa să nu-i mai trimită nici o merinde, că are ce mănca, numai de hăinicile să se îngrijească ea.

Plânse biata mă-sa, când auzi, că Pamfil al ei urmează și învățăturile și face și slujbă, de-și capătă cele de lipsă pentru traiu.

Trei ani de zile petrecu Pamfil în casa căpitanului, unde avea casă de locuit, lumină, căldură și mâncare, iar el în schimb pentru aceste tăia lemne, aducea apă, grijă de vaci și totuși îi rămânea atâta vreme, de învăța, cât era tot cel dintâi în clasă. Toți îl aveau drag, cu toate, că din fire nu era copil frumos, dar era sănătos, harnic și cuminte.

Dar după trei ani de zile se vezu deodată în drum. Că muri căpitanul, iar neamurile împărțiră cele rămase după el și casa o dădură în chirie. Ce era se facă acum Pamfil? Mai avea de stat un an la învățături, în clasa a patra, iar alt an în preparandie și apoi putea fi dascăl. Mai multe școale nici nu erau atunci în Năsăud, dar el nici pe aceste nu le putea găta, că nu avea cu ce. Mă-sa era săracă și cu o droaie de copii, iar bunul căpitan murise.

Așa fiind lucrul, merse la directorul școlii, și ceru să-i deie dreptățile cum că a fost la școală trei ani de zile. Dar directorul un om bun ca pânea cea mai bună, îi zise așa: Fiiule Pamfile! Eu dreptățile ți-le pot da, și trebuie se ți-le dau, că bine te-ai purtat și bine ai învățat, dar ce vei începe, rogu-te? Școalele nu le-ai gătat. Mai ai să stai doi ani până se poți fi dascăl cum e data. Stăi baremi acești doi ani, cu toate că bine ar fi să stai la noi numai un an, până-i găta clasa a patra, apoi se mergi la vr'un gimnaz, că ai cap bun și din tine s'ar putea alege om mare, om luminat.

(Va urma).

NUTREȚUL ARTIFICIAL.

Conferență economică, ținută în com. Fofeldea Desp. Agnita al Asociațiunii, Duminecă în 31 Martie 1907, de secretarul desp., părintele Ioan Alexandru din Ilimbav.

(Sfârșit.)

Esparzetul este altă plantă care crește și de sine pe unele locuri, mai ales pe locuri cu pământ galben și lutos. Inșă fiind anume sămănată, se face și mai bine. Se mai numește și iarbă săracă, fiindcă se face în pământ sărac, unde nu se prea fac alte sămănături. Sămânța esparzetului este mai mare; dacă e cu coaja ei cu tot, samănă cu căpușile oilor.

Pământul în care voim a sămăna esparzet să lucră bine, apoi să samănă în el sau toamna, sau primăvara, și anume dedesubt. Să poate și deasupra, dar răsare mai bine, dacă se

sămână dedesubt. Esparzetul crește mare ca lăterna, are înfățișare frumoasă, fiindcă e tot roșie la floare. Ca nutreț este foarte bun și verde și uscat, și se cosește de douăori. De iarba aceasta nu se umflă vita. Ține mulți ani. În părțile noastre e puțin cunoscută această iarbă, în alte părți unde cultura nutrețului artificial a străbătut de mai demult, sânt toate dealurile umplute de espazet. Dumnezeu a lăsat pentru fiecare teren și pământ și ceeace are să se samene în el. Așa dealurile pe cari noi nu le prețuim și stau pustii, ar trebui să fie toate umplute cu esparzet ca astfel, și ceeace ni se pare nouă de nimic, să ne aducă folos. Pe lângă folosul, ce-l căpătăm prin aceea, că luăm nutreț de pe ele, ele nu mai stau pleșuge și se umplu de hrană pentru vite.

Măzăricea încă se numără între nutrețurile artificiale. Despre ea însă nu vom vorbi, fiindcă planta asta s'a lătit deja aproape pretutindenea și așa cred că și Dvoastră o cunoașteți pe deplin. Bunătatea ei, cred că o știți prețui fiecare dintre Dvoastră.

Mai rămâne se amintesc ceva și despre celelalte ierburi pomenite mainainte, cum este iarba franceză, italiană engleză, inspicată și mohorul. Acestea încă se pot sămăna în pământ arător și dau nutreț bun și cu imbelșugare. Mai ales mohorul, care crește mai înalt ca ovăsul. Apoi iarba inspicată o cunoașteți cu toții, cât de bună este ea pentru vitele cornute. Crește și nesămănată ici și colea, mai ales pe lângă mușinoaie și pe sub rozoarale sămănăturilor. Ceeace ne învederează, că iarba aceasta pofteste să fie sămănată în pământ bun. Unii economi samăna iarba inspicată cu trifoiul la olaltă.

Dacă am voi, ca pământul în care sămănam trifoiu sau luțernă, să rămână de fanaț, este bine ca împreună cu acestea să sămănam și unele din ierburile pomenite, de oarece când nu se mai face trifoiul, să face iarba. Toate aceste ierburi țin mult, dar nu se pot cosi decât de douăori, odată ca fân, altădată ca otavă.

După cele spuse până aici o să vă puneți întrebarea : „toate sânt bune, dar unde să sămănam noi toate nutrețurile acestea ? La noi sânt hotarale împărțite astfel, că nu pot sta tot oprite“.

La aceasta, iată ce vă răspund, acolo, unde nu este comasare, economii să se invoiască, ca din două hotară, ce se întâlnesc, mai ales unde și până acum s'au pus cartofi și napi, să se facă un alt hotar, care să fie oprit până toamna. Acest al patrulea hotar să fie cât să poate de mărișor, ca să i-se dea puțință fiecărui econom, să aibă unul, două, sau și mai multe pământuri pentru sămănăturile pomenite. În aceste pământuri să samene și preste vară să ia de pe ele nutreț verde, sau uscat, iar toamna dupăce numai e de cosit, să bagă vitele să pășunească. Și să vedeți numai, ce pășunit va fi acolo, că tot celalalt hotar nu ajunge să pășunească vitele așa îndelungat, ca pe hotarul acesta. Văd înainte că această schimbare în întocmirea de trei

hotară, nu vă ticnește din mai multe păreri și temeri, mai ales din temerea de comasație, dar vă asigur că din aceasta nu urmează nici comasația, nici pășunatul nu se îngustează. Pentrucă, dacă ajungem a avea nutreț verde, preste vară vitele de tras le scoatem la pășune numai atunci, când nu lucrăm cu ele, încolo le ținem tot în grajd.

Vorbind de comasație, ea în sine nu e rea, cu toate acestea, prin aceea că pomenesc de ea, nu vreau să dau prilej la vorbe. Știu că Dvoastră nu vreți să auziți de comasare. Scopul venirii mele la Dvoastră mi-a fost să vă fac cunoscute nutrețurile artificiale, cari au înrăurintă la întreținerea vitelor neasămănat mai mare, ca nutrețurile cunoscute în vechime. Și mai ales mi-am ținut de datorință a păși în fața Dvoastră cu părerile mele cu privire la schimbarea hotarilor, prefăcând din trei, patru, fiindcă în alt mod nu se poate ajunge la agonisirea în grad mai mare a nutrețurilor pomenite. Pentrucă, dacă am sămăna pretutindenea în hotar, pe unde ajung și rămătorii, aceștia, prin rămare; ne-ar nimici, ceea-ce am sămănat. De aceea rămătorii nu se pot mână să pășuneze pe locul, unde am sămănat trifoiu sau luțernă. Chiar și oile pot face pagubă, dar nu în măsură așa mare, ca rămătorii; și anume așa, că oaia, având dinții cam înainte scoși, poate cu ei să rupă iarba de pe lângă pământ, și la trifoiu, deasupra rădăcinilor un nod, din care ies mai multe fire de trifoiu și rupându-l oaia pe acesta, să nimicește trifoiul.

Să amintesc ceva și despre cosit.

Toate plantele de iarbă să se cosească, când sânt înflorite, și trifoiul și luțernă să nu se ia tocmai până pe pământ, ci mai bine ceva mai sus, căci, cu cât se cosește ceva mai sus, cu atâta crește mai curând a doua și a treia cositură.

Este o zicală: „vorbele mișcă pildele atrag“, de care m'aș folosi și la locul acesta. Vorbele mele, auzite de Dvoastră au putut să vă miște, dar nu știu, vă vor și atrage spre lucrul, ce vi l'am desfășurat? Vă zic însă, iubiți economi și frați români, luați cele spuse de mine nunumai la cunoștință, ci puneți-le și în practică, fără șovăire și fără temere. Vă asigur, că bun lucru veți face, și veți adauge multă avere la starea Dvoastră. Deci, cu nădejdea, că sămănța aruncată de mine nu va fi căzut pe piatră, nici pe cale, și nici în mărăcini, vă asigur că sfaturile mele nu le-am împrumutat dela alții, ci le-am luat din practica mea de până acum, și așa, ceea ce vă pun la suflet să îmbrățișați, nu este rezultatul unor teorii, ci al unei practice, care le-am aflat a fi un mijloc de înaintare în cele materiale și cari noi românii, așezați nu la lunci, unde Dumnezeu dă nutrețul de lipsă cu îmbelșugare, ci pe dealuri mai sărace, trebuie să le îmbrățișăm cu toată tăria, ca să putem ținea piept și concurență cu celelalte popoară conlocuitoare, fie deci, ca sămănța aceasta să fie căzută în pământ bun și roditor!

LUPTA IMPOTRIVA BEȚIEI IN NORVEGIA.

În timpul din urmă mai toate țările civilizate s'au ridicat împotriva beției (alcoholizmului). S'au adus legi deosebite pentru restrângerea dreptului de vânzare al beuturilor, s'au adus legi deosebite pentru pedepsirea cârciumarilor, cari pun beuturi rele și falsificate în vânzare, s'au adus legi deosebite pentru pedepsirea bețivilor, s'au înființat însoțiri pentru abținerea dela ori și ce fel de beătură, s'au ținut adunări mari între națiuni, cari au chibzuit că ce fel de măsuri trebuie luate pentru combaterea mai cu izbândă a beției ș. a. Și pe lângă toate acestea, beția parcă-i un bălaur din poveste, la care, dacă-i tai un cap, îi cresc alte 11 în locul celui tăiat.

Norvegia, din partea de mează-noapte a Europei, încă este o țară care a avut mult de a se lupta cu acest bălaur, care mai înainte de asta cu o sută de ani, își căută mereu la pradă printre locuitorii de acolo, pe cari apoi îi și înghiță cu multă lăcomie. Nu eră petrecere acolo, la care dupăcum ne spun datele statistice, să nu se fi adunat poporul cu mic și mare la beătură. A nu bea însemnă atunci, a vătămă pe stăpânul casei. Vinul și rachiul curgeau ca apa și fiecare atâta bea, până când se răsturnă de pe scaun fără de nici o simțire, adecă mort de beat, cum zicem noi pe aici. Pe timpul acela fiecare locuitor putea fierbe atâta rachiul, cât voiă de oarece roada cartofilor eră foarte bogată și din aceasta se ferbea el mai cu seamă. Intreaga Norvegie nu eră altceva, decât o mare fabrică de rachiul.

Beția nu eră lătită numai între bărbați și copiii, ci chiar și între fete și femei. Rachiul eră un tovarăș nedespărțit al fiecărui locuitor, care-i însoția în ploșcuțe și sticlucțe chiar și la biserică, de unde apoi după terminarea serviciului dumnezeesc se așezau rotogoale înaintea bisericilor și începeau a se cinsti cu rachiul sau „brandy“ cum îi ziceau ei, până când se îmbătau tun. Pe timpul acela să bea de fiecare locuitor din Norvegia câte 16 litruri de rachiul pe an.

Oamenii mai deștepți și cu cap, văzând povârnișul, pe care au alunecat locuitorii Norvegiei, s'au recules din amorțeala lor și la anul 1836 au înființat cea dintâiu însoțire împotriva beției. La anul 1842 s'a votat și o lege, prin care s'a oprit aducerea beuturilor de prin alte țări și s'a mai restrâns și fabricarea celor dinlăuntru țării. În urma acestei legi s'a pornit o luptă înverșunată împotriva beției. Urmarea acestei lupte a fost, că dela anul 1833—1840 numărul căldărilor și al fabricilor de rachiul a scăzut dela 9727 la 1378.

La anul 1845 s'a votat o nouă lege, prin care s'a oprit cumpărarea rachiului într'o măsură mai mică de 40 litruri. La anul 1859 s'a înființat cea dintâiu însoțire pentru abținere dela beătură, membrii căreia erau obligați a nu bea în vieța lor rachiul. Astăzi are numita însoțire o mie de filiale cu 130 mii de membrii. Femeile la rândul lor încă au înființat o astfel de

însoțire la anul 1844, care astăzi are 2163 membre și care apoi din taxele ei a dat guvernului spre scopuri de binefacere până la anul 1869, 136 mii de coroane.

La anul 1871 guvernul norvegian a votat o nouă lege cu privire la beuturi, prin care s'a înființat însoțirea numită „Samlag“, care stă sub controlul unui inspectorat din orașe. Scopul acestor inspectorate, cari își au filialele lor și la sate, nu este lățirea beuturilor, ci mai mult reîntregirea lor, precum și vânzarea de beuturi curate. Membrii însoțirii numite, nu primesc mai mult ca 5% din venitul curat. Cărciumarii capătă o plată anumită. Prin urmare ei n'au nici un interes așa mare de a se vinde sau de a nu se vinde beuturile încredințate lor. Cărciumele însoțirii numite sânt foarte simple și n'au încăperi, ca oamenii să-și poată petrece timp mai îndelungat în ele.

Cea dintâiu însoțire pe temeiul „Samlag“-ului s'a înființat la anul 1871 în orașelul Kristiansund de pe țărmurul mării cu 12 mii locuitori. La anul 1889 numărul însoțirilor de felul acesta s'a urcat la 51 și a avut drept urmare, că pe când la anul 1871 se mai bea de fiecare locuitor câte 3—5 litruri de rachiu, pe atunci beutura aceleia s'a redus la anul 1896 la 2—3 litruri.

Însoțirea de mai sus a avut încă și aceea urmare, că pe când la anul 1860 din 10 mii de morți 33 au murit de beutură, pe atunci numărul acelora la anul 1894 s'a redus la 10, iar cazurile de nebunie provenite din beție s'au redus la jumătate. Omorurile în stare de beție, cari la anul 1860 erau de 94% s'au redus la anul 1894 la 65%. Vama pentru beuturile cumpărate din alte țări s'a urcat dela 2 la 3 chilinge. Tot așa s'a urcat și măsura de cumpărare a acelora dela 40 la 250 litruri.

Acestea au fost tot atâtea arme, cu ajutorul cărora s'a putut lupta cu izbândă împotriva beției. Dar nici prietiniile acesteia n'au stat cu mâinile în sân. Ei încă au stăruit pe lângă guvern, care la anul 1896 a votat o lege, prin care înființarea „Samlag“-ului se îngăduie numai acolo, unde majoritatea locuitorilor o cere aceasta, iar cu privire la cumpărarea beuturilor au aflat o modalitate de tot practică, ca adecă unul să cumpere măsura, prescrisă de lege, de 250 litruri și să o împartă cu ceilalți.

Din aceste câteva date statistice se poate vedea ce luptă uriașă au avut să poarte Norvegienii cu bălaurul de beție, pe care deși nu l'au putut birui cu desăvârșire, totuși l'au bătut și zdrobit așa de tare, încât a trebuit să zacă rănit în vizunia sa. N'ar strică deci, când societatea omenească pretutindenea ar declară războiul acestui bălaur cumplit, ca să nu mai cuteze a eși din vizunia sa, ci să zacă acolo amorf.

Spre scopul acesta ar trebui redus numărul cărciumelor pretutindenea. Ar trebui vândute beuturile provenite din spirt pecetluite. Ar trebui micșorate încăperile cărciumelor, ca beutorii să nu mai aibă unde ședeă, ca să-și petreacă. Ar trebui oprită vânzarea beuturilor în Dumineci și sărbători. Ar trebui

opriți și pedepsiți toți aceia, cari poartă oare-care diregătorie publică și se află beți prin cărciume. Ar trebui organizate pentru tinerime într'alt loc petrecerile cu joc, iar nu la cărciumă. Ar trebui organizate în mod obligatoric bibliotecile populare, ca poporul să aibă unde-și petrece timpul liber ș. a. Când le vom avea toate acestea, atunci putem privi liniștiți la viitorul nostru, ca oameni singuratici și ca popor, căci nu ne vom mai teme de bălaurul beției.

Scorei, în Ianuarie 1907.

Ioan Georgescu.

CHIPURILE NOASTRE.

Infățîșăm o icoană văzută des de țaranii noștri. Un car cu boi în drumul lui spre muncă.

ȘTIRI.

Din despărțăminte. — Din Beiuș ni-se scrie că ministrul de interne n'a voit să întărească statutele „Reuniunii române de muzică din Beiuș“, sub cuvânt că „Asociațiunea“ nu are să înființeze asemenea reuniuni și fiindcă în o poruncă ministerială din anul 1875 se zice că reuniuni naționale se pot înființa numai cu scop cultural și literar.

Comitetul central, în cea din urmă ședință, a hotărît să scrie dlui ministru de interne și să-l roage să întărească statutele pomenitei reuniuni, fiindcă Asociațiunea, amăsurat §§. 2 și 37 din statute, e îndreptățită să înființeze asemenea reuniuni, cari ajută înaintarea noastră culturală.

Hotărîrea comitetului central al Asociațiunii în ce privește anunțarea prelegerilor populare la autoritățile administrative, să servească de îndreptar numai în acele despărțăminte, în cari lipsa acestei anunțări ar împedeca ținerea prelegerilor.

Despărțămîntul *Torac* al Asociațiunii își va muta sediul în Becicherecul-mare și de aici înainte va purta numele de „Despărțămîntul Becicherecul-mare“.

Institutul de credit și economii *Albina* din Sibiiu în ultima adunare generală a votat Asociațiunii:

la fondul Muzeului etnografic 1000 cor.

„ „ G. Barițiu p. „Țara noastră“ 500 cor.

„ „ internatului de băieți din Sibiiu 1000 cor.

și a prolongit până la 1917 termenul pentru înființarea unui internat de băieți aici în Sibiiu, pentru care în adunarea generală din 1897 a dăruit 40,000 cor.

Institutul de credit și economii *Aurora* din Năsăud a dăruit pentru Muzeul Asociațiunii suma de 100 cor.

Casina română din Brașov a dăruit Muzeului Asociațiunii tabloul lui Mihai Viteazul pictat și cusut pe pânză.

Cărți dăruite. Asociațiunea a dăruit mai multe exemplare din publicațiile sale spitalului „Francisc Iosif” din Sibiu, pentru bolnavii români și bibliotecii „Reuniunii de lectură și cântări” din Satul nou de sus și Teuții de sus (Sătmar).

Di Emil A. Chiffa, contabilul băncii „Coroana” din Bistrița a dăruit „Asociațiunii” 25 exemplare din volumul său de poezii „Din primăvara vieții”.

O agentură harnică e cea din satul Vaca, despărțământul Brad. S'a făcut numai în anul trecut și s'a pus pe lucru ca o harnică albină. Și-a adus toate cărțile „Asociațiunii”, a cerut și a primit în cinste multe cărți dela Academia română, dela marele scriitor al nostru N. Iorga și dela alți binevoitori. Un meșter sătean a făcut, și el în cinste, un dulap, negustorul Brana a pus glaja și astăzi agentura aceasta are o bibliotecă în toată forma, așezată într'o odaie curată, la școală, unde se mai află și o masă lungă cu laviți pe de laturi, pentru cetitori.

Ți-e mai mare dragul să vezi în Dumineci și sărbători țăranul venind la bibliotecă și scoțând cu mare cuviință cartea din buzunarul sumanului de lână, — unde e impachetată cu multă grijă într'o hârtie mare, — o dă învățătorului zicând: „să-mi dai aceea cu povețele, de cari ne spuseși astăzi”.

Agentura prin conducătorii ei și cu ajutorul comitetului din Brad, a deschis un șir de prelegeri populare în toate Duminecile și tocmai le vorbise învățătorul. Și în puține locuri mi-s'a dat să văd atâția ascultători și atât de primitori, ca cei din satul acesta.

Conducătorul agenturii e învățătorul I. Bârna.

Iată ce poate face un om, dacă are *tragere de inimă* pentru năcazurile săteanului.

Nădăjdum, că văzând pilda bună vor face tot așa și celelalte agenturi. Mai ales am dori, — mult am dori ca bibliotecarul, ales de comitetul despărțământului la biblioteca din Brad, unde avem atâția cărțurari și atâția țărani rămași — să facă și el ca dl Bârna, cu care se poate întâlni, când vrea și care bucuros i-va spune „secretul”. Am vrea să-și asemeneze unul cu altul ziarele de împrumutare a cărților din bibliotecă...

Să nu așteptăm totul dela cei mai mari — vezi Doamne. Toți putem fi mari și vrednici, făcându-ne bine îndatoririle, ce luăm. Mai cinstit lucru e a nu lua nici o slujbă de onoare, decât primindu-o, să nu facem tot, ce se cere dela noi. I. R.